

HODNOTENIE VIBRÁCIÍ PRI OBRÁBANI MATERIÁLU

EVALUATION OF VIBRATION TO METAL CUTTING

Anto PANDA - Marek PRISLUPČÁK

Abstract

Snahou každého technologického procesu je okrem znižovaniu nákladov aj znižovanie vplyvu na životné prostredie. Technológia abrazívneho vodného prúdu je jednou zo spôsobu delenia a rezania materiálov s najmenším vplyvom na životné prostredie, keďže rezný nástroj je voda, v našom prípade s prídavkom abrazíva. Hlavným cieľom mojej diplomovej práce bolo skúmanie a vyhodnotenie vplyvu vibrácií na technologickú hlavicu v technológií abrazívneho vodného prúdu pri zmene vybraných technologických parametroch a to rýchlosti posuvu technologickej hlavice.

Key words

Technologická hlavica, vibrácie, rýchlosť posuvu, abrazívny vodný prúd.

Úvod

Snahou každého technologického procesu je okrem znižovaniu nákladov aj znižovanie vplyvu na životné prostredie. Technológia abrazívneho vodného prúdu je jednou zo spôsobu delenia a rezania materiálov s najmenším vplyvom na životné prostredie, keďže rezný nástroj je voda, v našom prípade s prídavkom abrazíva. Cieľom merania bolo skúmanie a vyhodnotenie vplyvu vibrácií na technologickú hlavicu v technológií abrazívneho vodného prúdu pri zmene vybraných technologických parametroch a to rýchlosti posuvu technologickej hlavice. Experimenty sa vykonali na jednom druhu materiálu oceľ HARDOX 500 s hrúbkou 10 mm. Skúmal sa vplyv zmeny rýchlosti posuvu technologickej hlavice (100, 50, mm/min) na veľkosť amplitúdy zrýchlenia vibrácií a jej frekvenciu. [1] [2] [3]

Technický systém pre meranie a spracovanie hodnôt

Piezoelektornický accelerometer - IEPE, TEDS, 1- osový, 100 mV/g, firma BRUEL & KJEAR, seriové číslo 4507 – B – 004.

Prevodník – analógovo-digitálny prevodník - A/D do firmy National Instruments.

LABVIEW s aplikáciou SignalExpress – Laboratory Virtual Instrumentation Engineering Workbench.

Microsoft Excel – tabuľkový softvér.

Výrobný systém

Multiplikátor - PTV 1960 pracovný tlak až do 415 MPa, max. prietok 1,9 l za minútu,

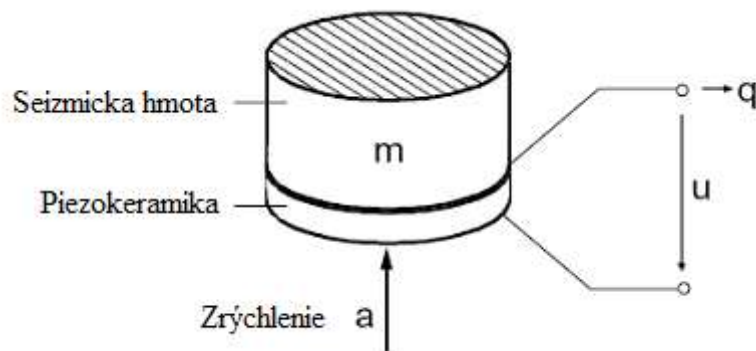
Technologická hlavica - PASER III TM,

Pracovný stôl - X - Y CNC stôl WJ1020 – 1Z – EKO.

Hardvér - na meranie hodnôt vibrácií technologickej hlavice bol použitý piezoelektrický akcelerometer a na zmenu analógového signálu nameraných hodnôt amplitúdy zrýchlenia vibrácií na digitálny signál sa použil prevodník.

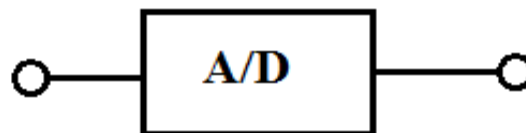
Piezoelektrický accelerometer - BRUEL & KJEAR a jeho seriové číslo je: 4507 – B – 004.

Technické parameter - IEPE, TEDS, 1- osový, 100 mV/g.

Obr.1 Piezoelektrický akcelerometer

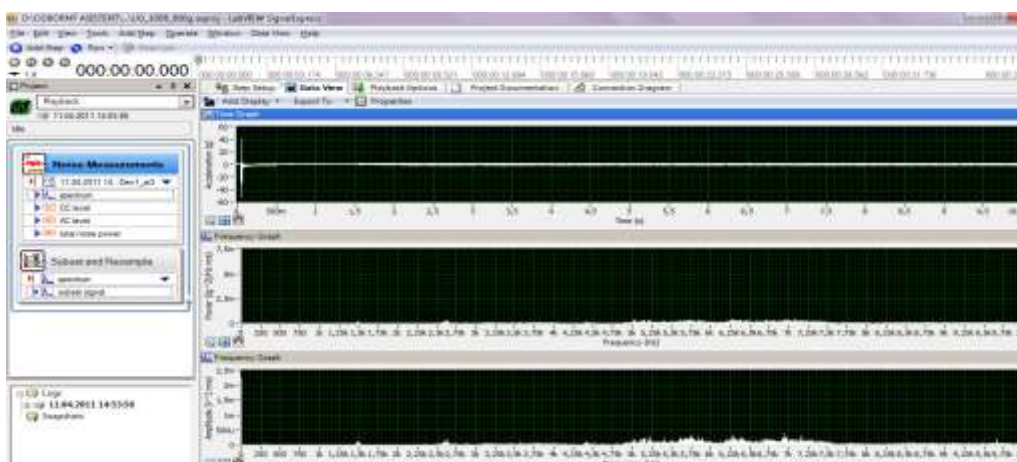
Prevodník – analogovo – digitálny revodník – A/D od firmy National Instruments.
Parametre analógovo - digitálneho prevodníka: AI 5V IEPE, vzorkovanie 25 kSps.

Obr.2 Schéma prevodníka

Softvér

Na spracovanie nameraných hodnôt amplitúdy zrýchlenia vibrácií boli použité softvéry LABVIEW s aplikáciou SignalExpress a softvér Microsoft Excel.
LABVIEW – Laboratory Virtual Instrumentation Engineering Workbench. Je to vývojové programovacie prostredie založené na grafickom programovaní. Algoritmy sa vytvárajú umiestnením blokov a ich spájaním. Tento program je jednoduchý, rýchly a efektívny. Výhodou je možnosť prepojenia s inými programovacími jazykmi.
SignalExpress - v SignalExpress sme vybrali ustálený priebeh 10 sekúnd, z celkového časového záznamu 45 sekúnd a pomocou Fourierovej transformácie sa vygenerovalo frekvenčné spektrum v rozsahu 0 až 10 kHz s krokom 100 Hz.

Obr.3 Pracovné okno v SignalExpress

Podmienky vykonania experimentu

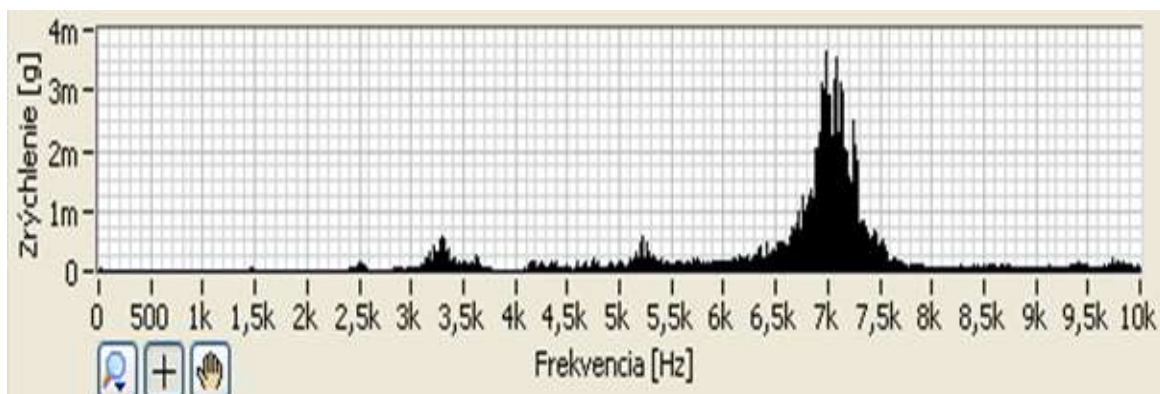
Podmienky vykonania experimentu sú uvedené v Tab. 3 a sú rozdelené na tri základné časti a to konštantné materiálové a technologické parametre a meniace sa technologické parametre

Tab. 1 Materiálové a technologické parametre

Konštantne materiálové	<i>ocel Hardox 500</i>	hrúbka 10 mm
Konštantne technologické	<i>Abrazívo</i>	austrálsky granát
	<i>zrornosť</i>	MESH 80
	<i>hmotnostný tok</i>	200 g/min
	<i>tlak</i>	380 MPa
	<i>priemer vodnej trysky</i>	0,25 mm
	<i>priemer usmerňovacej trubice</i>	1,02 mm
	<i>dĺžka usmerňovacej trubice</i>	76 mm
Meniace technologické	<i>Rýchlosť posuvu</i>	400, 200 mm/min

Hodnoty pre rýchlosť 100 mm/min

Grafická závislosť amplitúdy zrýchlenia vibrácií a frekvencie technologickej hlavice sú uvedené na Obr. 4.

Obr.4 Grafická závislosť amplitúdy zrýchlenia vibrácií a frekvencie – 100 mm/min

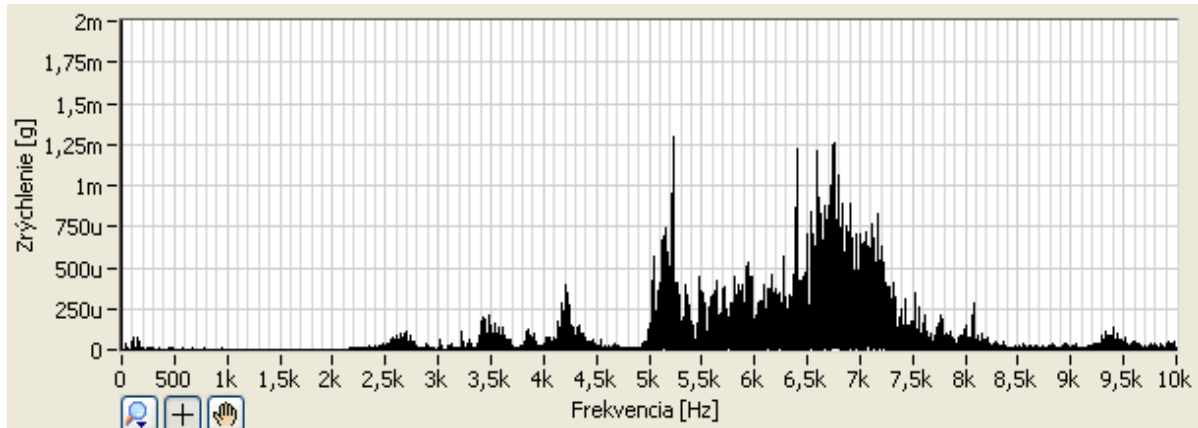
Pôsobenie vibrácií pri rýchlosti posuvu 100 mm/min na technologickú hlavicu je znázornený na Obr. 4. Z danej grafickej závislosti amplitúdy zrýchlenia vibrácií môžeme vidieť iba jedno zvýšené frekvenčné spektrum:

1. jediné zvýšené pásmo sa pohybuje v rozpätí od 6800 do 7300 a maximalna hodnota zrýchlenia vibrácií je 0,00453 g pri frekvencii 7100 Hz.

Hodnoty pre rýchlosť 50 mm/min

Pre túto rýchlosť posuvu je na Obr. 5 znázornená zodpovedajúca grafická závislosť amplitúdy zrýchlenia vibrácií a frekvencie technologickej hlavice.

Obr. 5 Grafická závislosť amplitúdy zrýchlenia vibrácií a frekvencie – 50 mm/min

Vplyv vibrácií na technologickú hlavicu, pri delení materiálu HARDOX 500, môžeme vidieť na Obr. 5. Z grafickej závislosti amplitúd zrýchlenia vibrácií, pri rýchlosti posuvu 50 mm/min, hmotnostného toku spôsobuje, že technologická hlavica začína kmitať a to má za dôsledok vznik vibrácií zvýšené v štyroch pásmach:

1. prvé pásmo frekvenčného spektra je zvýšené v medziach od 1500 Hz do 1700 Hz a najväčšie zrýchlenie vibrácií je 0,000152 g pri frekvencii 1600 Hz,
2. druhé zvýšené pásmo sa pohybuje vo frekvenciách 2600 Hz do 2900 Hz, kde najväčšia hodnota zrýchlenia vibrácií je 0,000337 g pri frekvencii 2700 Hz,
3. ďalšie pásmo, kde pôsobia vibrácie sa nachádza v rozmedzí od 3100 Hz do 3500, v ktorom maximálna hodnota zrýchlenia vibrácií je 0,000468 g pri frekvencii 3300 Hz,
4. posledným zvýšeným frekvenčným pásmom je v rozmedzí 5100 Hz až 5700 Hz a maximálnu hodnotu zrýchlenie vibrácií predstavuje 0,000303 g pri frekvencii 5400 Hz.

Súhrn

Z vykonaných experimentov a ich vzájomným porovnaním pri obrábaní material HARDOX 500 sme zistili že hodnota amplitúdy zrýchlenia vibrácií pri rýchlosti posuvu 100 mm/min je omnoho vyššia ako u rýchlosti posuvu 50 mm/min

Preto sa rýchlosť posuvu 50 mm/min odporúča ako vhodnejšia pri obrábaní materiál, pretože nepôsobí tak na technologickú hlavicu a tým sa predlžuje jej životnosť.

Kľúčové slová

Technological head, vibration, feed rate, abrasive water jet

Použitá literatúra

[1] http://www.vutbr.cz/www_base/zav_prace_soubor_verejne.php?file_id=26768

- [2] KRAJNÝ, Zdenko: Vodný lúč v praxi. Bratislava: Miroslav Mračko, 1998. s. 30 ISBN: 8080570914
- [3] MIČIETOVÁ, Anna a ČILLIKOVÁ, Mária: Technológia – obrábanie. EDIS vydavateľstvo ŽU, 2009. s.390-391. ISBN 978-80-540-0010-5
- [4] MANKOVÁ, Ildikó. Progresívne technológie. Košice : Technická univerzita Košice, Strojnícka fakulta - edícia vedeckej a odbornej literatúry, 2000. 275 s. ISBN 80-7099-430-4
- [5] HLOCH, Sergej a VALÍČEK, Ján: Vplyv faktorov na topografiu povrchov vytvorených hydroabrazívnym delením. Fakulta výrobných technológií TU v Košiciach so sídlom v Prešove, 2008. ISBN 978-80-553-0091-7.
- [6] VALÍČEK, Jan; HLOCH, Sergej. Merení a řízení kvality povrchu vytvorených hydroabrazívním delením. 1. vydání. Ostrava : ÁMOS Mgr. Zdenka Pustinová, 2008. 128 s. ISBN 978-80-254-3588-5.
- [7] Prislupčák, M.: Skúmanie vplyvu rezných parametrov na vznik vibrácií technologickej hlavice vo výrobnom systéme s technológiou AWJ. Diplomová práca. Prešov, 2013.
- [8] Synergy of little waste water treatment facility with electrolytic and co-generation equipment /ŠEBO, Dušan-BADIDA, Miroslav-FEDORČÁKOVÁ, Monika-BEDNÁR, Ján-2003.In:Energy and the environment. - Theiland: [s.n.], 2003 4 p
- [9] SALOKYOVÁ, Š., FABIAN, S.: The influence of abrasive mass flow on vibrations in the4.water jet cutting process. 2011. In.: Výrobné inžiniersvto. Roč.10, č. 1 (2011), s. 31 – 34.ISSN 1335-7972

Kontaktná adresa

doc. Ing. Anton Panda, PhD.
Technická univerzita v Košiciach
Fakulta výrobných technológií so sídlom v Prešove
Katedra prevádzky výrobných procesov
Štúrova 31, 080 01 Prešov;
e-mail: anton.panda@tuke.sk

Ing. Marek Prislupčák
Technická univerzita v Košiciach
Fakulta výrobných technológií so sídlom v Prešove
Katedra prevádzky výrobných procesov
Štúrova 31, 080 01 Prešov;
e-mail: marek.prislupcak@tuke.sk